

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Δέν έχομε δυστυχώς τὰ πρακτικά τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐσωτερικῶν γιά νά μάθομε τί εἶδους σκουριασμένα ἐπιχειρήματα μεταχειρίστηκε ὁ βουλευτής Σάμου κ. Κώνστας γιά νά ὑποστηρίξει τή γνώμη του ὅτι οἱ γυναῖκες δέν πρέπει νά ἐκλέγονται. Τίς φανταζόμαστε ἔμως, γιατί εἶναι παντοῦ καί πάντα οἱ ἴδιες. «Ὅτι οἱ γυναῖκες στήν Ἑλλάδα δέν εἶναι ἀκόμα ὄριμες. Ὡς τόσο στήν Τουρκία ἀνακαλύφτηκε ἀπό τή μιᾶ μέρα στήν ἄλλη ὅτι οἱ γυναῖκες πού ζοῦσαν ὡς τώρα κλεισμένες πίσω ἀπό τὰ καφάσια τους εἶναι πολὺ ὄριμες γιά τή δημόσια ζωὴ καί χρησιμοποιήθηκαν ἀμέσως ὡς δημαρχίνες καί ὡς δημοτικοί σύμβουλοι. Οἱ Ἑλληνίδες, πού ἔναν αἰῶνα τώρα ἔχουν σχεδόν ἀποκλειστικά ἔλθῃ τὴν κοινωνικὴ πρόνοια τῆς χώρας στὰ χέρια τους δέν εἶναι ὄριμες. Ὅτι θὰ ἐγκαταλείψουν τὴν οἰκογένειά τους (ἐνῶ ἡμεῖς εἴμαστε βέβαιες πὼς ἂν κινηθῆ τὸ ἐνδιαφέρον τους γιά τὸ κοινωνικὸ σύνολο θὰ ἐγκαταλείψουν κάπως τίς ἀνέτητες καί ἄσκοπες κοσμικὲς ἀσχολίες πού τους ἀπορροφοῦν ἔλο τους σχεδόν τὸν καιρὸ καί θὰ ἐξυπηρετήσουν πολὺ καλύτερα τὴν οἰκογένειά τους). Ὅτι θὰ χάσουν τὸ γόητρό τους (θὰ ποχτήσουν ἔμως κάποιον ἄλλο βαθύτερο σκοπὸ στὴ ζωὴ τους ἀπὸ τὸ νὰ ζητοῦν νὰ γοητεύουν καί συνήθως μὲ τὰ ἐξευτελιστικώτερα μέσα γι αὐτὲς καί γιά τὴν ἀξιοπρέπειά τους). Νομίζω ἔμως πὼς ἀρκετὰ ἀσχοληθήκαμε μὲ τὸν κ. Κώνστα καί τὸ καλύτερο πού θὰ ἔχομε νὰ τοῦ συστήσομε εἶναι μερικὰ λουτρὰ γιά τὴν ἀρτηριοσκλήρωση. Ὡς τόσο δημοσιεύσαμε τὴν κριτικὴ τῆς «Πρωίας» τῆς 28 Αὐγούστου γιά τὴν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς, κριτικὴ πού τιμᾷ τὴν ἐφημερίδα γιά τὴ σοβαρότητά της καί γιά τὴν ὁποία τὴ συγχάρισε θερμὰ. Δημοσιεύσαμε τὸ σχετικὸ σημεῖωμα :

«Ἡ ἀπόφασις τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς —ληφθεῖσα διὰ ψήφων 8 κατὰ 7—καθ' ἣν αἱ γυναῖκες εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθη ἤδη τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφίζειν εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς, δέν δύνανται νὰ εἶνε καὶ ἐκλέξιμοι αἱ ἴδιαι, δέν εἶνε, νομίζομεν, δικαιολογημένη. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν συνεπάγεται λογικῶς καὶ τὸ τοῦ ἐκλέγεσθαι καὶ δέν εἶνε δυνατόν ἢ

ψήφος να δίδεται με περιορισμούς. Αι γυναίκες και εις την Ελλάδα έπαυσαν να είνε κατοικίδια ζώα, διακοσμητικά ή φορητά. Αφ' ετου ήρχισαν να εργάζωνται έξω του οίκου των, πολλοί δέ εξ αυτών και να συντηροῦν οικογενείας, ή πολιτική ίσοτιμία των προς τους άνδρας είνε κάτι, το όποσον όφείλεται εις αυτάς. Ούτε δέ ύπάρχει ή δικαιολογία ότι είνε μάλλον άγράμματοι των άνδρών—πρώτον, διότι δέν είνε, και δεύτερον, διότι δέν άπαγορεύεται εις τους άγραμμάτους άνδρας το εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Πιστεύομεν, ότι ή Βουλή δέν θά έπηρεασθή από την άπόφασιν της Κοινοβουλευτικής Έπιτροπής και θά συμπληρώσῃ λογικώς το δικαίωμα του εκλέγειν των γυναικῶν διά του δικαιώματος και του εκλέγεσθαι».

**

Η μεταστροφή σήμερα της κοινής γνώμης προς το μέρος μας είναι ολοφάνερη. Απόδειξη ή άρθρογραφία του έπαρχιακού τύπου που έχει μονάχα δέν ειρωνεύεται τον άγώνα μας αλλά τον υποστηρίζει με γερά έπιχειρήματα. Έπειτα από τον «Ταχυδρόμο» του Βόλου και τον «Έσπερινό Ταχυδρόμο» των Κατωνιών, αναφέρομε μευχαρίστηση μεγάλη ένα άρθρο από την εφημερίδα «Πρωϊνά Νέα» της Καβάλλας της 29/9)33 με τίτλο «**Η ψήφος των γυναικῶν**». Δημοσιεύομε ένα κομμάτι από το άρθρο αυτό, που είναι τόσο καλογραμμένο. Στην αρχή έξηγει για ποιους λόγους οικονομικούς και κοινωνικούς αναγκάστηκε ή γυναίκα να βγῆ από το σπίτι και να ριχτῆ στή βιοπάλη. Και συνεχίζει :

«Αν άντικρύσομε έτσι τα πράγματα δέν θά παραξενεύομαστε γιατί ή γυναίκα ζητάει ψήφο δλοένα και με περισσότερη έπιμονή. Γιατί ή ψήφος θά της είνε συμπλήρωση και ολοκλήρωση της έλευθερίας που κατέκτησε. Στη χώρα μας μόλις στο 1925 παραχωρήθηκε στις γυναίκες το δικαίωμα της ψήφου, περιορισμένο όμως· ο πρώτος περιορισμός άφορά την ήλικία των γυναικῶν εκλογέων. Ο περιορισμός αυτός είναι άδικαιολόγητος· άφου επιτρέπομε στις γυναίκες να δουλεύουν, να συνεταιρίζωνται, να δικηγοροῦν κλπ., αν και είνε συχνά μικρότερες των 30 ετών γιατί τίς θέλομε να χουν την ήλικία αυτή όταν θά ψηφίσουν; Κατά τι μιά καπνεργάτρια 21—25 ετών διαφέρει από ένα καπνεργάτη της ίδιας ήλικίας ώστε αυτή μὲν να στερεΐται, αυτός δέ να έχει το δικαίωμα της ψήφου;

Μήπως δέν εργάζονται στην ίδια δουλειά, δέν άνήκουν στο ίδιο σωματείο και δέν αγωνίζονται τον ίδιο άγώνα; Ο δεύτερος περιορισμός είνε ότι απαιτείται να είνε έγγράμματα ή γυναίκα εκλογεύς. Το κρῆτος, που είνε υπεύθυνο για την άγραμματώσῃ των γυναικῶν, την τιμωρεΐ για την αίτια αυτή. Η χωριστίσά μας, ή εργάτρια που ή βιοπάλη τίς έκαμε πιο πεπειραμένες από πολλούς άντρες στεροῦνται το δικαίωμα της ψήφου, όταν να χρειάζονται γραμματικές γνώσεις μονάχα για να κρίνει κανένας την ικανότητα και το πρόγραμμα των υποψηφίων. Η πείρα από τίς πολιτισμένες χώρες όπου οι γυναίκες κατέκτησαν το δικαίωμα της ψήφου μάς διδάσκει ότι αυτό μακριά από το να βλάψει υπέβλησε την κοινωνία. Χρειάζεται να κανένας άθεράπευτα άντιδραστικός, να ναι έπαδός του

Φασισμού, που πιστεύει ότι η γυναίκα κάνει μόνο για την κουζίνα, τα παιδιά και την εκκλησία, για να ανηστείται σήμερα την ανάγκη της ολοκληρωτικής παραχωρήσεως της ψήφου στις γυναίκες. Ούτε είναι δικαιολογία ότι επειδή πολλές γυναίκες δεν γράφτηκαν στους έκλογικούς καταλόγους άρα δεν ενδιαφέρονται. Διότι η αξία κάθε νέου θεσμού δεν είναι δυνατό να κριθεί από το βαθμό της συνειδητοποιήσεώς του εις τα άτομα τα οποία άφορα. Ο βαθμός ούτως ύψώνεται διαρκώς έφ' όσον γίνεται χρησιμοποίησή του. Διότι δεν πρέπει να παραβλέψουμε τα εμπόδια που οι προλήψεις κλπ. παρεβάλλουν στους νέους θεσμούς όπως αυτές της παροχής ψήφου εις τις γυναίκες. Γι' αυτό είναι ανάγκη όλες οι γυναικείες οργανώσεις, όλες οι επαγγελματικές οργανώσεις των εργαζομένων, όλα τα προσδευτικά κόμματα να απαιτήσουν από τη Βουλή τη χορήγηση δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες χωρίς κανένα περιορισμό και για τις δημοτικές και για τις βουλευτικές εκλογές, όπως από τόσα χρόνια έχει γίνει στην Αγγλία, Γερμανία, Αμερική, Ρωσία, Δανία, Σουηδία κλπ.». *

— ά μπορούσε ποτέ να φαντασθή κανένας βαρβαρώτερη ανακολουθία από εκείνη που αντιπροσωπεύει η άπάντηση του ύπουργού της Παιδείας στους φτωχούς άνέργους ύπαλλήλους, όταν πήγαν και του ζήτησαν να τους άπαλλάξει από τα έξοδα για την έγγραφή των παιδιών τους στο σχολείο; "Από τη μία μεριά, για να παρουσιάσει την όψη χώρας πολιτισμένης, θεσπίζει το Κράτος νόμους για την ύποχρεωτική εκπαίδευση και λέγει πως άπαγορεύει να πασχολούνται τα παιδιά κάτω των 14 χρόνων σε εργασίες, γιατί εμπόδιζονται από τη φοίτηση στο σχολείο από την άλλη ζητά από τους φτωχούς γονείς να πληρώνουν για να τα έγγράψουν; και όταν δεν έχουν να πληρώσουν, τους διώχνει κακήν κακώς ο κ. ύπουργός, λέγοντας ότι έχει άλλα ζητήματα σοβαρότερα και να τον άφήνουν ήσυχο! Είναι ή δεν είναι άίσιμος για τον τόπο μας μια τέτια άδιαφορία για τη μόρφωση του λαού;

Κι όταν παρουσιάσουν μπροστά στον κόσμο όλο οι στατιστικές ύψωμένη άκόμα περισσότερο από ό,τι είναι σήμερα την άναλογία της άγραμματοσύνης στην Ελλάδα, τί θα έχει να πικρήσει ο κ. ύπουργός της Παιδείας;

Πρέπει κάθε γυναίκα και πρό πάντων κάθε μάνα, να νιώσει βλαβεία τη σημασία αυτής της άχαρχαχτήριστης στάσης του κ. ύπουργού της Παιδείας, για να κα-

ταλάβει γιατί ζητούμε να χει και η γυναίκα το δικαίωμα να επιβάλλει τη θέλησή της στην πολιτεία. Γιατί αν είχαμε σήμερα αυτό το δικαίωμα, θα μπορούσαμε όχι μονάχα να κατηγορούμε, αλλά και να τιμωρούμε, όπως της αξίζει, μια τέτια πράξη.

Τά «Αθηναϊκά Νέα» της 29 Αυγούστου, συνεχίζοντας την έρευνά τους πάνω στο ζήτημα, «αν πρέπει να περιορισθούν οι γεννήσεις», για την οποία γράψαμε στο περασμένο φύλλο του «Αγώνα», δημοσιεύουν τη γνώμη της κ. Άννας Κατσιόγρα. Άφου εξέταζε το ζήτημα από την ψυχολογική, κοινωνική και οικονομική του άποψη, φτάνει στα έξης συμπεράσματα:

"Αν για την εύτυχία της οικογένειας χρειάζονται πολλά παιδιά, το καλό του τόπου επιβάλλει τον περιορισμό των γεννήσεων. Τα παιδιά πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τα οικονομικά μέσα. Είναι ανάγκη συνεπώς ή αύξηση και ο περιορισμός των γεννήσεων να ρυθμίζεται άνάλογα με τις ύφιστάμενες συνθήκες. Η έπιστήμη όμως που βρίσκεται άκόμη στο στάδιο των άναζητήσεων δεν είναι ο άσφαλέστερος ρυθμιστής και τα μέσα που ύποδείχγει δεν είναι πάντα άποτελεσματικά.

Η κ. Κατσιόγρα φρονεί ότι πάντως πρέπει να περιοριστούν οι γεννήσεις στις λαϊκές κυρίως τάξεις. Άπεναντίας θεωρεί ότι είναι ανάγκη να ένθαρρυνθεί ή μεσαία τάξη στο να κάνει παιδιά, γιατί άπ' αυτή μονάχα μπορεί κανείς να έλπίζει την έξυγίανση της κοινωνίας. Την άνώτερη τάξη ούτε τη λογαριάζει. Τα λίγα παιδιά, στα όποια περιορίζεται, αν δεν είναι άσθενικά, θα μεγαλώσουν σε χέρια ζένων προσώπων, μακριά από τη φροντίδα της κοσμικής μαμάς.

Ο καθηγητής κ. Πετσάλης έχει αντίθετη γνώμη. Χρειάζονται πολλά παιδιά για να υπερασπίσουν τα σύνορά μας (!) Αυτή είναι ή ουσία της άπάντησής του. Έπομένως πιστεύει πως θα έξακολουθήσουν οι πόλεμοι και πως πρέπει οι γυναίκες να φροντίζουν να έτοιμάζουν ύλικό για τα κανόνια.

Κι έμεις λέμε :

"Αν είμαστε βέβαιες, πως έπειτα από τη φριχτή καταστροφή που έφερε ο μεγάλος πόλεμος στην άνθρωπότητα κι έπειτα από την τελειοποίηση των πολεμικών μέσων, μπορούσε να ξαναγίνει ένας πόλεμος, πόλεμος έξοντωτικός αυτή τη φορά, θάπρεπε όλες οι γυναίκες να ποστειρωθούν για να μην ύπάρξει μια νέα γενιά θύμα της έγκληματικής ήλιθιότητας των σημερινών άνθρώπων.